

ΠΑΛΛΑΔΙΑ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΑ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΑ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Όταν ο πολίος και ενήδονος, λόγιος και πολυτάλαντος συγγραφεύς, φιλόμουσος και μουσοστεφής Μητροπολίτης Πέργης κ. Ευάγγελος (Γαλάνης), με τον θεόπνευστο κάλαμο της ζώσης ρωμαϊκής και φαναριώτικης εμπειρίας και βιότης του, σε ένα περισπούδαστο κείμενό του για την Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή, υπό τον τίτλο: «Ιχνογράφημα Παιδείας», επιχειρεί να αναστήσει πεπτωκότα φρονήματα και να εγείρει τις εν υπνώσει συνειδήσεις των εγγύς και των μακράν ισταμένων, υφαίνει αριστοτεχνικώς τον λόγο της γραφής περί της πολιτικής και ρωμαϊκής παιδείας στην στεφανωμένη από τις θείες Μούσες των Γραμμάτων Κωνσταντινούπολη, γράφοντας τα εξής: «*Η παιδεία του Γένους στην Πόλη θ' αναφέρεται «Μεγάλη», γιατί είναι τίτλος τιμής της, που δόθηκε από μεγάλους. Και θ' αναπνέει σε παρόμοια ατμόσφαιρα, όσο συλλειτουργείται με τη Μεγάλη Εκκλησία. Απ' αυτήν γίνονται και οι φύλακες των Ιερών μεγάλοι, και οι παιδευτές του λόγου μεγάλοι. Και οι Άγιοι των Γραμμάτων μεγάλοι, και οι Διδάσκαλοι του Γένους μεγάλοι. Όπως και η κάθε ώρα της Ρωμηοσύνης μιά μεγάλη διάσταση ιδεατή. Και «υπό λύχνον αστέρος» και «εν φωτί μεσημβρίας».*

Όταν ο έξω κόσμος βιώνει τη ροή του συγκεκριμένου χρόνου, η Ρωμηοσύνη της Πόλης βιώνει και την υπέρβασή του. Κι ο τρόπος αυτός της ζωής της έγινε ο τύπος της. Το στίγμα του ιδεαλισμού της. Το ιδιάζον εργαλείο της και η έννοια του ηρωισμού της. Αυτά της χάραξαν και το μορφωτικό της επίπεδο που συμπορεύτηκε με τη φύση της. Για να συμπέσουμε και με την έννοια των λόγων του Πλουτάρχου, ότι «μάθησις άνευ φύσεως, ατελής».

Κατά το «αναλογικώς συναμφότερον» και τούτη η γραφή αποτελεί καταθετήριο μνήμης και ιχνογράφημα παιδείας της πολιτικής Ρωμηοσύνης καθώς αναγόμεθα σε εποχές που η ελπίδα έκτιζε παλάτια και έβρισκε δικαίωση η «μεγάλη» ζωή των Ρωμηών της μουσοστεφούς και φιλοπρόοδου Κωνσταντινουπολίτικης Ρωμηοσύνης σε δύο άλλα «μεγάλα οντολογήματα», ήτοι την «Μεγάλη Εκκλησία» και την «Μεγάλη Ελληνορθόδοξη παιδεία».

Η ιστορική ιχνηλασία ως «ιχνογράφημα παιδείας» στρέφει το βλέμμα σε τρία εκπαιδευτικά ιδρύματα της Βασιλίδος και Προκαθεζομένης Πόλεως του Κωνσταντίνου, τα οποία ανήγειρε η φιλόμουση και φιλοπρόοδος εσωτάτη και ενδόμυχος φιλεκπαιδευτική ροπή των μεγάλτων και φιλογενών ευεργετών του Ρωμαϊκού Γένους και της Εκκλησίας στους οποίους αξίως και δικαίως συγκαταλέγονται και οι φιλόμουσοι και φιλοπρόοδοι Οικουμενικοί Πατριάρχες, οι οποίοι εκλέϊσαν τον πάνσεπτο Αποστολικό, Πατριαρχικό και Οικουμενικό Θρόνο της Κωνσταντινουπολίτιδος Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας.

Τα τρία εκπαιδευτικά ιδρύματα της Πολιτικής Ρωμηοσύνης είναι τα τετιμημένα Παρθεναγωγεία αυτής, ήτοι **το Κεντρικό Παρθεναγωγείο στο Πέραν**, **το Ζάππειο Παρθεναγωγείο** πλησίον τον περικαλλούς Ιερού Ναού Αγίας Τριάδος Σταυροδρομίου και **το Ιωακείμειο Παρθεναγωγείο** στη συνοικία του Μουχλίου, τα οποία ανηγέρθησαν κατά τον 19ο αιώνα, όταν μετά την έκδοση των υψηλών αυτοκρατορικών διαταγμάτων του «Χάτι Σερίφ» (1839) και του «Χάτι Χουμαγιούν» (1856) από την Υψηλή Πύλη στο

πλαίσιο των λεγομένων Μεταρρυθμίσεων (Τανζιμάτ) άρχισε η περίοδος της μεγάλης ακμής και της εν γένει πνευματικής, εκπαιδευτικής, οικονομικής και κοινωνικής ανθοφορίας των ρωμαϊκών κοινοτήτων τόσο στην Κωνσταντινούπολη όσο και σε όλες τις άλλες εκκλησιαστικές επαρχίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Τα τρία ως άνω Ελληνορθόδοξα Παρθεναγωγεία μαζί με **την Πατριαρχική Μεγάλη του Γένους Σχολή και το Ζωγράφειο Γυμνάσιο**, όπως γράφει ο Πάνος Λεζές *«υπήρξαν κατεξοχήν «τροφοδότες» του δένδρου της ελληνικής παιδείας..... οι εν λόγω σχολές: α) συντέλεσαν στην άνοδο του μορφωτικού επιπέδου των Ελλήνων της Πόλεως, β) προήγαγαν το ελληνικό πνεύμα καθορίζοντας μία διαφορετική αισθητική, γ) άλλαξαν πρακτικές χρόνων δίνοντας ώθηση στην Ελληνίδα να διεκδικήσει μία θέση στην αγορά εργασίας, πράγμα πρωτοφανές για μία κοινωνία ανδροκρατούμενη και μειονοτική, δ) τροφοδότησαν με στελέχη εμπορικές ναυτιλιακές επιχειρήσεις, καθώς επίσης και τράπεζες τις οποίες διαχειρίζονταν ομογενείς»*.

Το πρώτο από την τριάδα των Ελληνορθοδόξων Παρθεναγωγείων της Κωνσταντινουπόλεως υπήρξε το λεγόμενο **«Κεντρικόν Παρθεναγωγείον»**, το οποίο ανηγέρθη στη συνοικία του Πέραν κατά το έτος 1844 από δύο εκπροσώπους της Εκκλησίας της Παναγίας, τον Σπανδώνη και τον Παλαιολόγο, αλλά στην πορεία του χρόνου συντηρήθηκε με εράνους και δωρεές των φιλογενών ευεργετών της Πόλεως. Ο μεγάλτος ευεργέτης του Ρωμαϊκού Γένους Γεώργιος Ζαρίφης και η γυναίκα του Ελένη ανεδείχθησαν κατά τα επόμενα έτη μεγάλοι ευεργέτες και του Κεντρικού Παρθεναγωγείου. Ο δε αδελφός της Έλενας Ζαρίφη, Στέφανος Ζαφειρόπουλος, επιφανής ομογενής της Μασσαλίας, προσέφερε υπέρογκα χρηματικά ποσά για την επέκταση των κτιριακών εγκαταστάσεων του εκπαιδευτηρίου.

Το Κεντρικό Παρθεναγωγείο ως το πρώτο από τα εκπαιδευτήρια θηλέων, τα οποία ανηγέρθησαν στους κόλπους της πολιτικής Ρωμηοσύνης εδραιώθηκε και παρήγαγε εύχημους και πολλούς καρπούς παιδείας, επειδή στην Κωνσταντινούπολη δημιουργείται από πολύ νωρίς ευνοϊκό κλίμα και μία ευρύτερη προοπτική για δημόσια και συλλογική δράση των γυναικών στο στίβο της ζωής, οπότε εμφανίζονται οι διδασκάλισσες, όπως η Καλλιόπη Κεχαγιά, Σαφώ Λεοντιάς, Αιμιλία Κτενά-Λεοντιάς, Ευθαλία Αδά, Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου, Ελένη Καλογερά (Διευθύντρια) κ.ά. Στο Κεντρικό Παρθεναγωγείο το οποίο ήταν ισότιμο με το Αρσάκειο των Αθηνών, η παρεχόμενη εκπαίδευση ήταν υψηλοτάτου επιπέδου (μετ' ιδιαιτέρου γαλλικού προγράμματος) και τα ποσοστά των μαθητριών, οι οποίες φοιτούσαν σ' αυτό ήταν υψηλότερα από εκείνα του Ελληνικού κράτους. Επί παραδείγματι, σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κατά το σχολικό έτος 1904-1905 φοιτούσαν στο κεντρικό Παρθεναγωγείο, το οποίο λειτουργούσε και ως Ημιγυμνάσιο, περί τις 735 μαθήτριες από τις οποίες απεφοίτησαν 25, ενώ ο αριθμός του διδακτικού προσωπικού ανήρχετο σε 14 (10 διδασκάλισσες). Οι δε αριστούχες απόφοιτοι ως διδασκάλισσες και παιδαγωγοί είχαν έντονη εκπαιδευτική, πνευματική, συγγραφική (λογοτεχνική και επιστημονική), κοινωνική και φιλανθρωπική δράση και προσφορά στην μαρτυρική πολιτική Ρωμηοσύνη.

Εμβληματική μορφή του Κεντρικού Παρθεναγωγείου υπήρξε η επί πολλά έτη Διευθύντρια αυτού Αναστασία Σκορδέλη, η οποία παλαιότερα ενεθυμείτο ότι κατά το έτος 1965 οι μαθήτριές της ανήρχοντο στις 475, ενώ το έτος 2000 αριθμούσε μόλις 3 Ρωμηοπούλες. Το δε κτίριο επί μακρόν δεν εδέχθη εκτεταμένες εργασίες συντήρησης λόγω

της ανυπάρκτου οικονομικής ευχέρειας, επειδή τα άλλοτε διάφορα κληροδοτήματα του εκπαιδευτηρίου, τα οποία απέδιδαν κάποια έσοδα, έχουν από ετών δημευθεί από το τουρκικό κράτος.

Δεύτερο στην χορεία των Ελληνορθόξων Παρθεναγωγείων της Βασιλεύουσας είναι το πολύφημο «**Ζάππειο Παρθεναγωγείο**», το οποίο δεσπόζει πλησίον του περικαλλούς ιστορικού ναού της Αγίας Τριάδος Σταυροδρομίου και εγγύτατα προς την κεντρική πλατεία Ταξίμ της Κωνσταντινουπόλεως.

Οι μεγάλοι φιλογενείς ευεργέτες Κωνσταντίνος και Ευάγγελος Ζάππας, ο πρώτος, ιδρυτής του Ζαπείου Μεγάρου στην Αθήνα και ο δεύτερος οραματιστής της αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων, ευτύχησαν να δουν το μεγαλοπρεπές Ζάππειο εκπαιδευτήριο στην Πόλη και την πραγματοποίηση των Ολυμπίων Ζαπείων (στην Αθήνα). Ο Κωνσταντίνος Ζάππας ανταποκρινόμενος στις κοινωνικές ανάγκες της εποχής του ανέλαβε με προθυμία την χορηγία υπέρογκων χρηματικών ποσών για την ανέγερση ενός εκπαιδευτηρίου-φυτωρίου και την αναβάθμιση της περεχομένης παιδείας στις Ρωμηοπούλες της Κωνσταντινουπόλεως.

Κατά τον Σεπτέμβριο του έτους 1875 άρχισε η διδασκαλία των μαθημάτων σε ενοικιαζόμενο κτίριο, το οποίο ευρίσκετο στην περιοχή «Μνηματακίων» της Πόλεως, ενώ κατά το έτος 1879 το Ζάππειο Παρθεναγωγείο ανακηρύσσεται ισοδύναμο με το Αρσάκειο. Το έτος 1881 αρχίζει η ανέγερση του ιδιόκτητου κτιρίου του Ζαπείου Παρθεναγωγείου με τις ευλογίες και την ένθερμη συνεπικουρία του φιλοπρόδου αιιδίμου Οικουμενικού Πατριάρχου Ιωακείμ Γ', ο οποίος έθεσε και τον θεμέλιο λίθο. Τα εγκαίνια του μεγαλοπρεπούς Ζαπείου Παρθεναγωγείου έλαβαν χώρα σε πανηγυρική πανομογενειακή τελετή κατά το έτος 1885 και το νέο εκπαιδευτήριο αρχίζει να φιλοξενεί ως οικοτρόφους τις μαθήτριες από τις ελληνορθόδοξες κοινότητες της Ανατολής και των Βαλκανικών χωρών.

Η παρεχόμενη εκπαίδευση στο Ζάππειο Παρθεναγωγείο ήταν υψηλότατου επιπέδου και πολύ γρήγορα απετέλεσε εκπαιδευτήριο-πρότυπο για την εποχή του. Στις μαθήτριες του Παρθεναγωγείου παρείχετο η ηθική, μορφωτική και επιστημονική διαπαιδαγώγηση για την άριστη επίτευξη του προορισμού των Ζαπίδων στην εκπαίδευση, την οικογένεια και την κοινωνία. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι το αντίστοιχο Ζάππειο Παρθεναγωγείο της Ανδριανουπόλεως διηθύνετο από απόφοιτο του Ζαπείου Παρθεναγωγείου Κωνσταντινουπόλεως. Πολλές μάλιστα από τις κατά καιρούς διευθύντριες των Παρθεναγωγείων, τις διδασκάλισσες και νηπιαγωγούς, στις διάφορες ελληνορθόδοξες κοινότητες των πατριαρχικών εκκλησιαστικών επαρχιών, όπως επί παραδείγματι σε εκείνες της Ξάνθης και της Κομοτηνής, ήταν απόφοιτοι του Ζαπείου Παρθεναγωγείου Κωνσταντινουπόλεως.

Σύμφωνα μάλιστα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κατά το σχολικό έτος 1904- 1905, στο Ζάππειο Παρθεναγωγείο, το οποίο λειτουργούσε και ως Γυμνάσιο θηλέων μετ' ιδιαιτέρου γαλλικού προγράμματος, φοιτούσαν 302 μαθήτριες από τις οποίες απεφοίτησαν οι 37, ενώ από το διδακτικό προσωπικό που αριθμούσε 25 διδάσκοντες, οι 16 ήταν διδασκάλισσες. Στο Ζάππειο Παρθεναγωγείο λειτουργούσε και νηπιαγωγείο «ανεγνωρισμένον, απολύον διπλωματούχους νηπιαγωγούς». Στο διάβα του χρόνου πολλές φορές από τις αποφοίτους του Ζαπείου Παρθεναγωγείου έχουν διακριθεί στον εκπαιδευτικό, πνευματικό, πολιτικό και κοινωνικό τομέα.

Μετά την Μικρασιατική Καταστροφή και τα θλιβερά γεγονότα των «Σεπτεμβριανών» του 1955 και τις βίαιες και αθρόες απελάσεις των Ρωμηών της Πόλεως του 1964 άρχισε η γεωμετρική πρόοδο μείωση του πληθυσμού της πολιτικής Ρωμηοσύνης και οι κατά την δεκαετία του 1960 φωνές των 835 μαθητριών, οι οποίες φοιτούσαν στο Παλλάδιο αυτό της ελληνικής παιδείας, σήμερα αποτελούν ασύλληπτο αριθμητικό όνειρο. Το Ζάππειο Παρθεναγωγείο όμως συνέχισε την πορεία και προσφορά του ως κοινοτικό σχολείο και το έτος 2000 έγινε μεικτό σχολείο στο οποίο το ίδιο έτος φοιτούσαν 50 μαθητές ενώ το επόμενο εγγράφησαν μόλις 27. Η τραγική εικόνα των μεγάλων αιθουσών διδασκαλίας με την χωρητικότητα των 100- 120 μαθητών καθίσταται σήμερα τραγικότερη όταν κάποιος αντικρίζει στις αίθουσες αυτές να φοιτούν μετά βίας 5-6 μαθητές.

Στο παλαιότατο αυτό εκπαιδευτικό ίδρυμα η παρεχόμενη εκπαίδευση διαιρείται σε δύο εκπαιδευτικές βαθμίδες: α) στην Πρωτοβάθμια (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό) και β) στην Δευτεροβάθμια (Γυμνάσιο-Λύκειο). Οι κατά το έτος 2007, περίπου 14 μαθητές του νηπιαγωγείου και οι 46 μαθητές του Δημοτικού σχολείου εδιδάσκοντο, πέραν των βασικών μαθημάτων του ωρολογίου εκπαιδευτικού προγράμματος, την αγγλική και γαλλική γλώσσα καθώς και την χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών, ενώ οι περίπου 40 μαθητές του Γυμνασίου και του Λυκείου παρακολουθούσαν στην ελληνική γλώσσα, κανονικά όλα τα μαθήματα του Ελληνικού Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και στην τουρκική γλώσσα τα μαθήματα της ιστορίας, της γεωγραφίας και της τουρκικής γραμματικής και γλώσσας. Μετά το πέρας της αποφοιτήσεώς τους έχουν το δικαίωμα να εισαχθούν στο Πανεπιστήμιο του Βοσπόρου. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της ομοιόμορφης σχολικής ενδυμασίας (στολής) των μαθητών και των δύο βαθμίδων είναι το μονόγραμμα του σχολείου, το «Ζ», το οποίο υποδηλώνει το αρχικό γράμμα του επιθέτου των ιδρυτών του.

Όσον αφορά το μεγαλοπρεπέστατο κτίριο, το οποίο ανήγειρε η φιλογενής και φιλοπρόοδος διάθεση του Κωνσταντίνου Ζάππα, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι το τετραώροφο αυτό επιβλητικό νεοκλασικό εκπαιδευτήριο (1000 τ. μ. έκαστος όροφος) διαθέτει 5 κλειστούς χώρους γυμναστικής, τρεις χώρους αθλητισμού, αίθουσες διδασκαλίας, γραφεία για τους καθηγητές και τους σχολάρχες των δύο βαθμίδων, αίθουσα δεξιώσεων, θεατρική αίθουσα, αίθουσα για σκάκι και πνευματικά παιχνίδια, βοηθητικούς χώρους κ. ά. Στο ισόγειο υπάρχουν τα γραφεία των καθηγητών και των διευθυντών καθώς και το θυρωρείο- φυλάκιο.

Όταν το έτος 2000 ο Πάνος Λεζές δημοσίευσε το κείμενό του, υπό τον τίτλο: «Κρυφά Σχολεία του 2000», αναφερόμενος στο Ζάππειο Παρθεναγωγείο της Κωνσταντινουπόλεως, έγραφε τα εξής: «... κτισμένο κατά τα πρότυπα αυστριακών και γερμανικών κτιρίων του 19ου αιώνα, με αρχιτεκτονική που καθορίζουν τα δανεισμένα από την κλασική Ελλάδα στοιχεία. Η εικόνα που παρουσιάζει αποκαρδιωτική. Το βρίσκουμε φασκιωμένο με ένα τεράστιο κόκκινο πανό που δεν του επιτρέπει να αναπνεύσει. Η είσοδος αξιοπρόσεκτη. Μία μικρή, συγκριτικά με τον όγκο του τετραώροφου οικοδομήματος, μαρμαροανάγλυφη πλάκα στα δεξιά της επιβλητικής εξώθυρας με το όνομα του εκπαιδευτηρίου στα τουρκικά.

Το εσωτερικό σκοτεινό, γιατί το καφασωτό της πόρτας δεν αφήνει το φως να περάσει. Η πόρτα ανοίγει με βαρύ ήχο μετά το χτύπημα του κουδουνιού. Ο χώρος υποδοχής περίτεχνα διακοσμημένος. Νέα αναγεννησιακή πνοή διάχυτη στον χώρο, οι παραστάσεις των χρωμοτυπιών με θέματα από την μυθολογία. Τα χρώματα ξεθωριασμένα.

Το σχολείο κτίστηκε... από τον εθνικό ευεργέτη Κωνσταντίνο Ζάππα. Η προτομή του είχε στηθεί στο κεφαλόσκαλο που χώριζε στα δύο τη βαριά μαρμάρινη σκάλα. Βρισκόταν εκεί μέχρι τον Σεπτέμβρη του '55, οπότε και καταστράφηκε στον βωμό της εθνικιστικής έξαρσης που ξέσπασε τότε αδιακρίτως πάνω σε κτίρια, νεκροταφεία, εκκλησίες, καταστήματα και περιουσίες των Ρωμιών της Πόλης. Τώρα το κεφαλόσκαλο κοσμεύεται από την προτομή του Κεμάλ Ατατούρκ. Η δε φωτογραφία του, με φωτοστέφανο, φράσης από το Κοράνι, συναντάται ανηρτημένη σε όλες τις αίθουσες διδασκαλίας με τα ελάχιστα θρανία και τους ακόμη λιγότερους μαθητές...

Οι αίθουσες παγερές. Ολική εγκατάλειψη. Η εικόνα συμπληρώνεται με την κατάρρευση της αίθουσας τελετών και θεάτρου. Πρόκειται για ένα μικρό αντίγραφο των βενετικών θεάτρων. ... Η παράδοση και εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας συναντά δυσχέρειες, μιάς και η παρουσία οποιουδήποτε ελληνικού βιβλίου δεν ευνοείται. Ο έλεγχος απόλυτος, καθότι οι διευθυντές των σχολείων είναι Τούρκοι. Αύξησαν τις ώρες διδασκαλίας των τουρκικών. Συντελεί σε αυτό και η ύπαρξη αραβόφωνων μαθητών. Κανένας φορέας δεν παρεμβαίνει από τον ελλαδικό χώρο. Το μόνο που μπόρεσε να πει αξιωματούχος του υπ. Εξωτερικών είναι ότι τα εκπαιδευτήρια διέπονται από το καθεστώς που έχει ρυθμιστεί με τη Συνθήκη της Λωζάννης και υπάγονται στο υπ. Παιδείας της Τουρκίας. Η πιο ζεστή γωνιά του κτιρίου είναι μία αίθουσα στον πάνω όροφο μετασκευασμένη σε νηπιαγωγείο, αν και οι μικροί μπόμπιρες δεν ακούγονται πλέον. Η δύναμή τους μετράται «στα δάχτυλα του ενός χεριού».

Οι Ρωμηοί όμως με το αδούλωτο πνεύμα δεν κάμπτονται και τα ελάχιστα Ρωμηόπουλα ως μαθητές του ιστορικού και παλαιοτάτου αυτού εκπαιδευτικού ιδρύματος κάθε χρόνο προετοιμάζουν ένα ελληνικό θεατρικό έργο το οποίο παρουσιάζουν στην αίθουσα θεάτρου του σχολείου. Το Ζάππειο έχει αναπτύξει σχέσεις συνεργασίας με το Αμερικανικό Κολλέγιο Αθηνών, αλλά κυρίως ζει ανθιστάμενο με την αγάπη των αποφοίτων που πάντοτε στη διάρκεια του χρόνου όλων αυτών των ετών επισκέπτονται από το εξωτερικό και την Ελλάδα, όπου έχουν ιδρύσει και τον ομώνυμο Σύλλογο, την κοινή Τροφό Σχολή τους.

Μετά από την ίδρυση και λειτουργία των δύο ως άνω παλαιφάτων ελληνορθόδοξων εκπαιδευτηρίων της πολιτικής Ρωμηοσύνης, το άλλοτε απόμακρο Πέραν και το Σταυροδρόμι της Πόλεως αναβαθμίζονται και «καθαγιάζονται μέσα στα νάματα της ελληνορθόδοξου παιδείας». Τούτη την ιστορική αλήθεια καταγράφει ο λάτρης και υμνητής της πολιτικής Ρωμηοσύνης και της φαναριώτικης ευσεβείας, Μητροπολίτης Πέργης Ευάγγελος, ο οποίος μυσταγωγεί με την ενήδονη γραφή του την σύζευξη του «Έλληνας Λόγος» και της «Πολιτικής Παιδείσεως», αναφέροντας χαρακτηριστικά: «Μακρόμερον» «απόμουσον» κάποτε το «Πέραν», γίνεται «πυρίφλογον άστν» με τη Ρωμηοσύνη του. Το άλλοτε «περιπόλιον» γίνεται «μεγάλη οδός». Γίνεται προθήκη δραστηριοτήτων. Προβολή έργων φιλανθρωπίας. Αλλά κι εντευκτήριο φιλομούσων. «Χριστοπνόων πεπαιδευμένων». Κέντρο της δυναμικής διεκβολής της ομογένειας.

Συνοδοιπόρος το Σταυροδρόμι με το Φανάρι. Στα κοινωνικά, στα εκπαιδευτικά, τα πνευματικά. Η δεύτερη φωνή, μετά την εναρμονισμένη εκείνη του Πατριαρχείου με την αρχοντιά και τη βαρύτητά του. «Πατρία φωνή» το μελώδημα του Φαναρίου. «Ελληνίδι φωνή» ο λόγος του Σταυροδρομίου. Η σεπτή μητρότητα απ' το Φανάρι. Η προνομιακή καθεδρικότητα από το Πέρα. Ισοκράτημα καινό σε παλιά ατυχήματα.

Όταν στον Οικουμενικό Θρόνο εξελέγη για δεύτερη φορά ο Ιωακείμ Β' (1873-1874), όπως γράφει ο αοίδιμος Καθηγητής της Ιεράς Θεολογικής Σχολής της Χάλκης Βασίλειος

Σταυρίδης, εμερίμνησε για την ανέγερση του Παρθεναγωγείου του Γένους επί των δύο εν Μουχλίω οικοπέδων αυτού, το οποίο ενεκαινιάσθη κατά το έτος 1882 υπό του αιδίου Οικουμενικού Πατριάρχου Ιωακείμ Γ' (α' Πατριαρχία, 1878-1884) και ονομάστηκε «**Ιωακείμειον Παρθεναγωγείον**». Τελούσε υπό την υψηλή εποπτεία του εκάστοτε Οικουμενικού Πατριάρχου μέχρι και την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης (1923), με τις διατάξεις της οποίας καταργήθη το δικαίωμα της Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας να συμμετέχει στη διοίκηση των Ρωμαϊκών Σχολών πάσης βαθμίδος. Το Ιωακείμειο Παρθεναγωγείο για να καλύψει τις ανάγκες των μαθητριών της ευρύτερας περιοχής του Φαναρίου, οι οποίες δεν είχαν οικονομικούς πόρους να φοιτήσουν στα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια όπως το «Ζάππειο» και την «Παλλάδα».

Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου κατά το σχολικό έτος 1904-1905, στο Ιωακείμειο Παρθεναγωγείο, το οποίο λειτουργούσε και ως Γυμνάσιο, φοιτούσαν περί τις 310 μαθήτριες εκ των οποίων απεφοίτησαν οι 14 ενώ, ο αριθμός του διδακτικού προσωπικού ανήρχετο στις 17 διδασκάλισσες. Οι εκπαιδευόμενοι οι οποίοι φοιτούσαν κατά το έτος 1962 ήταν 655 με τάσεις πτωτικές και τελικώς το έτος 1988 το ιστορικό αυτό εκπαιδευτήριο έπαυσε να λειτουργεί λόγω ελλείψεως μαθητριών.

Τα τρία παραπάνω παλαιά και ιστορικά εκπαιδευτήρια της πολιτικής Ρωμηοσύνης επί πολλές δεκαετίες υπήρξαν οι «ένσαρκες κυσέλες» του Γένους από τις οποίες εξήρχετο στην κοινωνία η μεμορφωμένη νεολαία της ελληνικής ομογένειας. Ως πολύβοες κυσέλες τα εκπαιδευτικά ιδρύματα των Ρωμηών ανέδειξαν μεγάλες προσωπικότητες σε όλους τους τομείς του επιστημονικού, πνευματικού, εκκλησιαστικού, πολιτικού, επιχειρηματικού, καλλιτεχνικού και πολιτικού γίνεσθαι, αλλά με την υπογραφείσα Συνθήκη της Λωζάννης η κατάσταση άλλαξε άρδην και επί τα χείρω.

Έτσι, ενώ το έτος 1923 από το 1.000.000 του πληθυσμού της Κωνσταντινουπόλεως οι περίπου 280.000 ήταν Ορθόδοξοι Ρωμηοί και σε όλες τις ελληνικές ενορίες της Πόλης λειτουργούσαν περί τα 163 σχολεία με 14.862 μαθητές, εντούτοις συν τω χρόνω μειώθηκαν και τα λειτουργούντα ελληνορθόδοξα σχολεία και η μαθητιώσα νεολαία, ήτοι το έτος 1927 λειτουργούσαν 57 σχολεία με 9.000 μαθητές, το 1933 48 σχολεία με 7.635 μαθητές, το 1948 50 σχολεία με 4.256 μαθητές, το 1972 28 σχολεία με 1.147 μαθητές, το 1980 26 σχολεία με 816 μαθητές, το 1993 τρία μόνο σχολεία με περίπου 300 μαθητές και σήμερα οι ελληνορθόδοξοι μαθητές μαζί με τους κατά τα τελευταία έτη φοιτώντες αραβόφωνους μαθητές ανέρχονται περίπου στους 100.

Η φυγή των Ρωμηόπουλων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό μετά το πέρας της φοιτήσεώς τους στα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσεως σχολεία της Κωνσταντινουπόλεως, η μείωση των γάμων και συνακόλουθα των γεννήσεων διαμορφώνει ανησυχητικές συνθήκες για την πορεία και το μέλλον της Πολιτικής Ρωμηοσύνης, η οποία ανθίσταται και ίσταται στις δαιδαλώδεις περιπέτειες του ιστορικού γίνεσθαι. Ζει όμως και θα ζήσει...

Την ελπιδοφόρο στους εγγύς και τους μακράν προσέγγιση του μέλλοντος της Πολιτικής Ρωμηοσύνης επιμένει πεισματικά να μεταλαμπαδεύει αδιαλείπτως ο πολίος και ένσοφος Γέρων Μητροπολίτης Πέργης Ευάγγελος, ο οποίος γράφει: «*Στην Πόλη ακόμη δεν σκότωσαν τον Όμηρο. Για ν' απαντήσω και σε σύγχρονο βραβευμένο βιβλίο με τίτλο: «Ποιός σκότωσε τον Όμηρο;».* Δηλαδή, ποιός αξεπέραστος χρόνος στον κόσμο μας πάει ν' αλλάξει την όψη του ωραίου και του αληθινού; Ποιός πάει να ασκημήνει το πνεύμα. Να ξετινάξει την παιδεία. Να μείνουμε μόνοι. Χωρίς τη γύρη της πρακτικής σοφίας. Και χωρίς το τραγούδι του

χθες, μέσα από τον χορό των γραμμάτων; Αλήθεια, ποιός κρατεί ακόμη για μας ζωντανό τον Όμηρο στην Πόλη; Έστω και λαβωμένο, έστω και γερασμένο! Ποιό πνεύμα, ποιά μούσα, ποιό μυστήριο; Ποιοί άγγελοι με νεύματα συγκρατούν την ψυχή μας ζωντανή, κι αυτή τον Όμηρο; Θρονιασμένο, στ' ανάκτορό του. Σ' ένα Ζωγράφειο, σ' ένα Ζάππειο, σε μιά Μεγάλη Σχολή. Κι' αλλού, κι' αλλού, όπου μοσχομυρίζει η Χάρη του Θεού. Έτσι, που να ακούμε ακόμα κώδωνες που χτυπούν. Σήμαντρα που καλούν. Φωνές παιδιών ν' ακούμε που μας ξυπνούν. Σελίδες που γυρνούν. Αριθμούς και ονόματα που γερνούν και πεθαίνουν και ακόμη ζουν;... Όμως πίσω από αυτά τα μετρημένα γράμματα και τους συγκεκριμένους αριθμούς -τα σχηματάκια της ζωής- στέκονται μάτια που μας κοιτάζουν, ψυχές που αγάλλονται. Παρελθόν που φεγγοβολά... Σταλαγματιές σοφίας, στη δίψα της ανθρωπότητας. Όμβρο υδάτων πολλών, πάνω από τους αιθέρες της Πόλης μας.

Μέσα στο χαριτωμένο ή μη πλέγμα που αιώνες την περιβάλλει, η παιδεία είναι από τους πρώτους γλυκασμούς των ανθρώπων της... Ενδημώντας την χώρα των Πατέρων μας, είμαστε οι περιλειπόμενοι της Ρωμηοσύνης... Όλοι με τα άχραντα και τα υπέρτατα στα χέρια μας, μένοντας στη Χώρα των Ζώντων, είμαστε οι δαιτυμόνες (καλεσμένοι) της χάριτος...».

Υ.Γ. Αφιερύται αξιοχρέως πάσι τοις φιλογενέσι, φιλοπροόδοις και μεγατίμοις ευεργέτες του Ρωμαίηκου Γένους, οι οποίοι έθεσαν τον πλούτο των κόπων της ζωής τους στη υπηρεσία της αθανάτου Ρωμηοσύνης και της Εσταυρωμένης Μητρός Αγίας Μεγάλης του Χριστού Κωνσταντινουπολίτιδος Εκκλησίας.